

Arteminia, treurspel

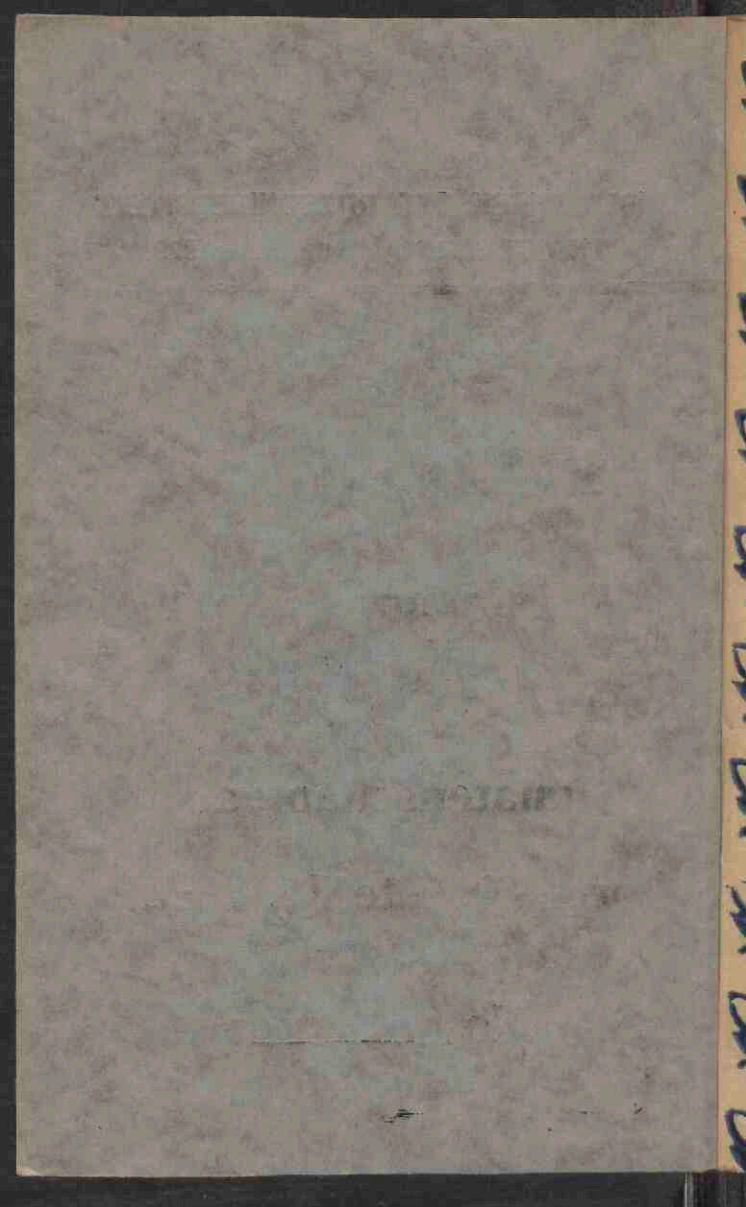
<https://hdl.handle.net/1874/372091>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

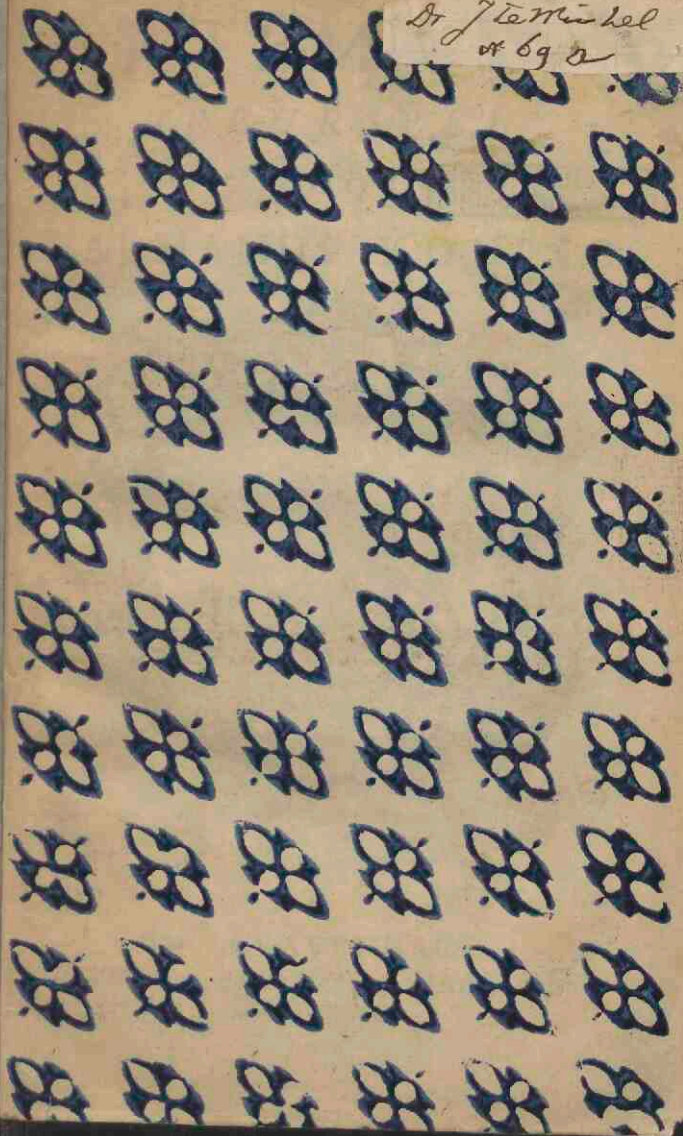
1929

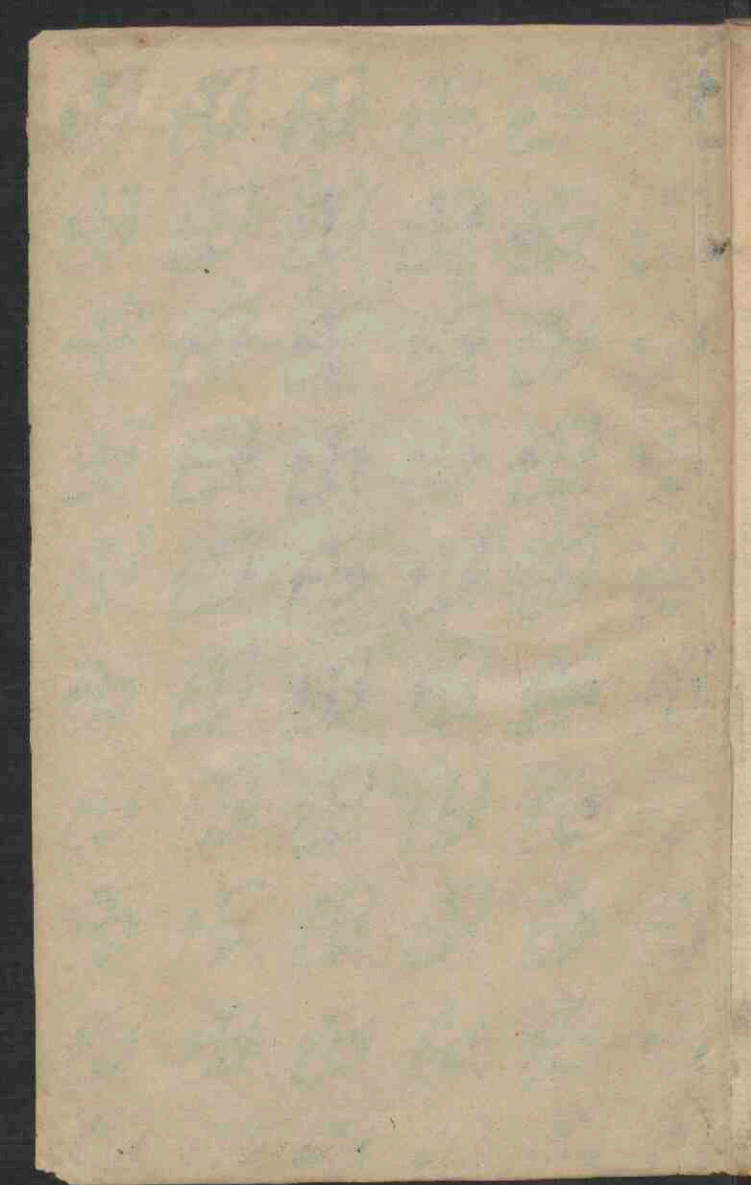
**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 878_____



Dr J. Tennel
of 69 a





878
ARTEMINIA,

TREURSPEL;

DOOR

BIBLIOTHEEK
NOORD-BRABAND

HARMANUS KONING.



IN 'sGRAVENHAGE,

Gedrukt voor de LEIDZE en HAAGSCHE
Schouwburgen.

ALPHABET

1234567890

1234567890

THE END OF THE WORLD

THE END OF THE WORLD
THE END OF THE WORLD
THE END OF THE WORLD

BERICHT,

AAN DE

BEMINNAAARS

DER

TOONEELSPellen.

DEn Heer Harmanus Koning, in zyn leven een der voortreffelykste Tooneelspeelders heeft ons dit Treur-Spel nagelaten; en wyl daar meer Treur-Spellen van Arteminia onder verscheide Liefhebbers zyn berustende, ja, by na van den zelve inhoud, zeggen wy, dat zy alle zyn ontleend van het Hoogduitsche Tooneel: en schoon wy wel gelegenheid hebben gehad om het Treur-Spel van Arteminia, door Adriaan Peys berymd, of dat van Floris Groen, met den druk gemeen te maken, is onze genegentheid gevallen op dat van den Heer Harmanus Koning, waarom wy ons zelven niet ontzien hebben, om het Treur-Spel van dien voortreffelyken Tooneelist, te vermeerderen met verscheide vaerzen, om hare degtigheid ontleend, en overgezet, uit de Engelsche Taal.

De reden waarom den voornoemden H. Koning, het Spel niet langer van regels heeft gemaakt, is dat zyn E. het in het licht heeft gegeven, ten dienst van

B E R I C H T.

zynen Schoonbroeder, Daniël Admiraal, zynde, in zyn leven, een reizend Tooneelspeelder, als Jacob Sammers mede is geweest, daar het Kunstgenootschap Nil Volentibus Arduum, met eene onlydelyke misachting van spreekt, in hunne voorreden voor de Gelukte List, en roemen in de zelve voorreden een party Tooneellisten, waar van dat'er drie niet waardig zyn geweest om op een asch of vuilnisloop te leggen.

Nu de reden waarom wy dit Treur-Spel met geen grooter getal van regels hebben vermeerderd, is; om dat'er verscheide, en pryswaardige Bly-Spellen van drie Bedryven zyn, die hier achter ten Tooneele gevoerd, doch nooit achter een Treur-Spel van vyf Bedryven vertoond kunnen werden, of de ooren werden verdooft door het geschreeuw der Aanschouwers klagende over des Schouwburgs laat uitgaan: om den Schouwburg, en Aanschouwers, beide iets te gemoed te koomen, hebben wy het dan niet verder gebracht, als tot een groote dat geen Aanschouwer zal klagen, noch geen Schouwburg gelasterd werden, schoon daar een Bly-Spel van drie Bedryven achter werd vertoond.

Diend ook tot bericht, dat wy dit Treur-Spel zoschielyk niet met den druk zouden hebben gemeen gemaakt, ten waare een rechtvaardige vreeze ons had bevangen, dat, wanneer het weder ten Tooneel mocht verschynen, in de eene of de andere Naamrol, door een kunstje de glorie van den Heer Koning mocht verminderen, met achter Arteminia eens anders
naam

B E R I C H T.

naam te stellen, gelyk wy zien dat door *Monsieur Hendrik Bosch*, Boekverkoper over het *Burger Weeshuis*, te *Amsterdam*, gedaan is, in de *Naamrol* van de gedrukte *Tooneel-Spellen*; namentlyk *Amarilles*, hoord aan den *Heer Lingelbach*; *Arlekyn* in de *Elizesehe Velden*, aan het *Kunstgenootschap Constantia & Labore*; het *Boeren Operaatje*, of de *Bruiloft* van *Kloris* en *Roosje*, aan den *Heer Buyzero*; voor al, aan geen van *Malsen*: en is ook niets verplicht aan de *Privilegie* daar voor verleend. De dood van *Philippus*, *Koning* van *Macedonien*, behoord aan den *Heer de Vryer*; *Liefdens Tydverdryf*, of, de *Betrapte List*, aan *Michiel Willemtz*; en het *Voorspel* voor de *Zieke* door *Inbeelding*, &c. is mede door den voornoemden Boekverkoper, *H. Bosch*, met eene benaming ten onrechte aangetekend.

Over deze grove fouten en mislagen, had den zo evengenoemden *H. Bosch*, wel iets verdiend, maar om redenen zullen wy, (zo ver het ons raakt,) op zyn verzoek, en begeerte, deze mislagen over het hoofd zien, en die, voor deezemaal, verschoonen, met dezelve alleen als drukfeilen aan te merken.

Dit was, gunstige *Kunstbeminnaars*, dat wy nodig oordeelden *V. E.* te berichten, om te beletten dat 's mans glorie, (te weten *H. Koning*,) niet door andere onderkropen wierd, die niet te goed zouden zyn, eenige ongeachte grollen, wier gebrekkelykheid met den eersten opslag gezien kan werden, voor zyn *Treur-Spel* nit te geven: als mede om den roem, zo

B E R I C H T.

der overledene, als noch levende Tooneelspeelders, te beschermen tegen de Addersteeken van het Collegie N. V. A. Het diend ons ook tot hoop dat dien lofselyken Boekverkoper, H. B. eer dat hy weér een Naamrol uit geeft, zich zelven van beter onderricht zal voorzien, wien dat de Spellen en Kluchten, als makers, toebehooren, op dat niemant zynen roem benoome werde, noch een ander met onverdiende Lanweren pronke.

Wat belangt het Spel, in zyn leden, verdeelingen, en vaerzen, zullen wy niets van zeggen, maar dat over laten aan het oordeel der Kunstbeminnaars alleen met dit verzoek, dat zy denken om het zeggen van den Dichter, wie tyd in tyden kend, &c. waar mede wy blyven,

Onder de Zinspreuk

ARTIS AMORE LABORAMIS.

OP

ARTEMINIA,

TREURSPEL,

DOOR DEN HEERE

HARMANUS KONING.

HOe wulpsheid kan een grootze ziel vervoeren,
 Door haar bedryf een Keizerryk beroeren;
 Een Keizerin, en Veldheer, van hunn' plicht,
 Verrukt, 't verraad doet Vorstentroonen beven,
 Tot men in 't einde elk zyn straf komt geven,
 Steld KONING ons hier keurlyk voor 't gezicht.
 Hier blinkt de trouw, die zelden aan 't hof t'huis leid,
 In tegenstelling van de snoode onkuisheid,
 Uit CLORIMENES oog, en heusch gelaat;
 En schoon haar man haar kwam zo bits te hoonen,
 Haar goedheid wil zyn misdaad noch verschoonen,
 Ja, om zyn min, zy Kroon en Troon versinaad.
 Verdiend hy lof, die, door geleerd berispen,
 De vuige dartelheid zo fel komt gispen,
 Dat elk van haar een walg en afkeer heeft;
 Wat lof zal KONING, die niet slechts door schryven,
 Maar door 't vertoonen die weet weg te dryven,
 Genieten, en dus elk te vooren streeft?
 Een eeuw'gen roem verzelle 's mans gedenken.
 Die nyd, noch tyd, noch laster ooit kan krenken.

A. V. THAL.

VERTOONDERS.

ARAXES, Keizer van Oriënten.

ARTEMINIA, Keizerin.

AMURATH, Veldheer van Oriënten.

CLORIMENE, Gemalin van Amurath.

CORIBAZE, Neef van Araxes, verliefd op
Arteminia.

FULVIA, Slavinne van Arteminia.

OSMAROT, Vriend van Amurath.

MENAROT, Overste der Lyfwacht van Araxes.

ATIS, Kapitein der Lyfwacht van Araxes.

Gevolg.

Het Tooneel is het Hof van Araxes.

*Het Treurspel begint des avonds, en eindigt
in den morgen daar aan.*

ARTE-

ARTEMINIA.

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF,

EERSTE TOONEEL.

ARTEMINIA, CORIBAZE.

CORIBAZE.

A Ch! Arteminia.

ARTEMINIA.

Ziet toe, waar zyn uw zinnen?

Ik ben een Keizerin, wat wilt gy gaan beginnen?

De Keizer ons bespied, en al het Hofgezin:

Verzoekt een ander tot uwe ongebonden min.

't Is waar, dat in het eerst van onze jonge dagen,

Ik u genegenheid, en liefde heb gedraagen,

Maar die was uit, zo ras als ik becrad den Troon,

En voerden op myn hoofd de keizerlyke kroon.

Van Oriënten; 'k ben nu veel te hoog verheven,

Om aan uw losse min myn groot gehoor te geven.

Dat ik uw leven spaar, houd het vry voor gewis,

Dat het uit oorzaak van onze eerste liefde is.

Daarom, ontarde gaat.

CORIBAZE.

Hoe zyt gy zo verbolgen?

ARTEMINIA.

Ik rade u, tracht niet meer myn kuisheid te vervolgen,

A

Of,

Of, Prins, gy raakt hier door in de aldergrootste nood.

CORIBAZE.

Uw min, Mevrouw, doet my niet vreezen voor de dood.

ARTEMINIA.

Zo gy myn raad niet volgt, u staat veel kwaad te vreezen.

CORIBAZE.

Is min dan zonder eer?

ARTEMINIA.

De min die werd gepreezen,

Als me in den echten staat te zamen is vergaard.

Araxes heeft myn trouw; ik leef door hem vermaard.

De keizerlyke kroon doet nu myn hââren pronken.

Myn hart dat is verplicht, door trouw, tot ted're lonken;

Want uwen staat en kan niet tegen hem bestaan,

Dies is die vonk van liefde al uit myn hart vergaan.

De tabbaard, en den troon, bepronkt met sierlykheden,

Verbieden u, om my, als minnaar, na te treden:

Want nu ik 't ryksbestier bezit, na myn begeer,

Gaat alles na myn lust, in liefde, staat, in eer.

CORIBAZE.

Maar heugd u niet, hoe gy, in 't hart van my gezeten,

My zwoer, dat uwe min, myn min ooit zou vergeten.

En schoon gy, door 't gebod uw's vaders, met veel rouw,

Zo 't schein, aanvaarden moest de Vorst Araxes trouw,

Zo zwoerd gy, evenwel my eeuwig min te dragen.

En leid nu, naar één jaar, die sterke min verflagen,

Zo was de min niet groot die gy my droegt, Mevrouw.

ARTEMINIA.

Doen gy my minde, ach! leek doen myn min naar
trouw?

Is u, uit myne min, ooit trouwe min gebleeken?

CORIBAZE.

O Hemel! wat is dit? was dan uw Ziel ontsleeken

Met een geveinsde min? ô snoode veinzery!

O onverwachte sinaad! hoe overvald gy my.

'k Ben met geveinsde min omhelft geweest! ô lyden!

AR-

A R T E M I N I A.

Ik rade u, neem geduld, en zet uw druk ter zyden.
 Dat gy u zelf beroept op uw standvasten min,
 Myn liefde was, gelyk een groote Ryksvorstin,
 Die uit aantokk'ling mind haar wakk're Onderdaanen;
 En zoude uw zin daar door den weg tot huwen baanen?
 Dat is vermetelheyd: denk ik geen reden geef
 Van zulk een liefde, wyl ik hier al heerschend leef.
 En zo uw min van my al was verhoord voor deezen,
 Een gunstige oogwenk moet u tot voldoening weezen.

C O R I B A Z E.

Had gy my ooit bemind, gy hate my zo niet.

A R T E M I N I A.

Had gy my ooit bemind, gy deed my geen verdriet.

C O R I B A Z E.

Had gy my ooit. . . .

A R T E M I N I A.

Houd op, en wilt terstond vertrekken,
 Of ik zal uw bedryf den Keizer gaan ontdekken.
 Myn eer die leid dit niet; verander uwe min,
 Daar zyn meer vrouwen van dit machtig hofgezin,
 Daarom verlaat my, Prins.

C O R I B A Z E.

Helaas! zo moet ik klagen?

o Wreede onmenschykheid!

A R T E M I N I A.

Hoe kan ik dit verdragen?

Ik ben zulks niet gewend.

C O R I B A Z E.

Ondragelyke pyn!

A R T E M I N I A.

Verschuil u, 'k hoor gerucht: helaas! wat zal dit zyn?
 Gy zult door uwe min de Vorst tot gramschap wekken;
 Bevryd myn eer, vertrek, of ik zal zelf vertrekken.

C O R I B A Z E.

Helaas!

ARTEMINIA.

ARTEMINIA.

Vertoef niet, of uw leven loopt gevaar.

Ach! Coribaze, vlucht; ik bid u doch sedaar.

Wilt u, om mynent wil, doch voort van hier begeven.

CORIBAZE.

Minzame vyandin!

ARTEMINIA.

Het kost gewis uw leven,

Indien de minste van het hofgezin ons ziet.

Ik twyffel niet of wy zyn zamen al verspied.

Ik hoor daar imant; ach! het zal den Keizer wezen.

CORIBAZE.

'tZy zelf de dood.

ARTEMINIA.

Helaas! ik ben om u vol vreezen.

CORIBAZE.

Indien gy voor my vreest, zo haat gy my dan niet.

ARTEMINIA.

Ik bid verlaat my doch, eer dat ons imant ziet.

CORIBAZE.

Ach! zo myn tong u door myn spreken heeft misdreven,

't Gezag der liefde moet die misdaad my vergeven.

Uw groote schoonheid. . .

ARTEMINIA.

Ach! ik bid u dat gy gaat,

Of denk wat dat u voor uw min te wachten staat.

CORIBAZE.

O onbeweeglyk hart!

TWEDE TOONEEL.

ARTEMINIA, *alleen.*

O

laffen Prins, vol vreezen;

Prins

Prins Amurath alleen kan my behaaglyk weezen.
 Zyn dapp're oorlogsmoed ontfleekt myn hart in min,
 Dies moet ik heden nu gaan maken een begin
 Om zyne liefde te verkrygen! roote Goden!
 Gy die my, buytentrouw, tot minnen dus komt noden,
 Ei, weest my gunstig, schoon ik hem ben onbekend.
 Maak dat myn ted're zucht werde in zyn hart geprent,
 Op dat hy my bemind gelyk zyn Clorimene,
 Daar hem God Hymen zo getrouw med' kwam vereenc.
 Ach! Amurath, schoon dat ik ben uw Ryksprinses,
 Gy maakt my, door de min, uw minste dienaars.
 Maar tong bedwingt u, want ik heb gerucht vernoomen.

D E R D E T O O N E E L.

A R T E M I N I A, F U L V I A.

W A T brengt gy, Fulvia? is Amurath gekoomen?

F U L V I A.

O ja, Vorstin, maar word voor morgen niet begroet.
 De Keizer is verheugd, nu door de dapp're moed
 Van deezen Veldheer, zulk een glory is verkreegen.
 Het Altaar is bereid, om voor zo slydb'ren zeegen
 De Goôn te danken, ider wenscht reeds na den dag,
 Dat men Prins Amurath zyn hoofd bekroonen mag.

A R T E M I N I A.

„Goôn, gy ziet myne vreugd tot in den top gereezen.
 Maar of dien braven Prins hier in het Hof zal weezen?

F U L V I A.

Mevrouw, hy nadert vast; en wyl de nacht genaakt,
 Zo is zyn rustplaats hier in deze zaal gemaakt,
 Daar hy vernachten zal.

A R T E M I N I A.

Wat spreekt gy van vernachten?

A 3

Zal

6 A R T E M I N I A ?

Zal Clorimeen , zyn Vrouw , hem hier dan niet ver-
wachten ?

F U L V I A .

Die is van zyne komst , Vorstin , noch niet bewust ,
Door dien hy stil in Stadt gekoomen is.

A R T E M I N I A .

„ My lust

„ Om deezen held alleen in zyn vertrek te ontmoeten.
„ 'k Ontzie geen straf , noch dood , om myne lust te
boeten.

F U L V I A .

'k Hoor imant naderen.

A R T E M I N I A .

Geeft my uw opperkleed.

F U L V I A .

Mevrouw

A R T E M I N I A .

Ei kom.

F U L V I A .

Zie daar , vorstin , ik ben gereed.

A R T E M I N I A .

„ Dus zal myn schrandre min hem onbekend gaanz
streeien ;

„ En als slavin in schyn , godin der liefde speelen.

„ O min , wat doet gy ons niet door uw kracht bestaan.

„ Geef , Mingod , dat dees daad ten beste nag vergaan.

„ Aanziet doch uw slavin , die op uw minautaaren ,

„ Door hare wellust tracht een offer te vergaren.

Reik my uw hand , en denk dat uwe Keizerin

U haar geheim vertrouwd , niet of gy waard slavin ,

Maar haar in staat gelyk , en 'k zal in 't kort u toonen ,

Dat ik u , voor uw dienst , zal met uw vryheid loonen.

F U L V I A .

Het kleed , dat in dees staat voor my een sierzel strekt ,

Ouwetende voor my , uw Majesteit bedekt.

TREURSPEL.

7

ARTEMINIA.

't Geschied om onbekend myn zelf wat te vermaken.

'k Vetrouw, als hartvrindin, u alle myne zaken:

En zo 't den tyd toeliet, ik 't u ontdekken zou.

FULVIA.

Gy weet hoe dat gy zyt verzekerd van myn trouw.

ARTEMINIA.

Gy zult myn kleed zo voort in myn vertrek gaan dragen;

En of de Keizer u na my mocht komen vragen,

Zo zegt hem, dat ik my wat ben vermaken gaan

By 't edel Jufferschap, en als dat is gedaan,

Zal 'k in myn kamer zyn.

FULVIA.

Ik zal u daar verwachten;

En 't geen gy my beveeld met alle vlyt betrachten.

VIERDE TOONEEL.

ARTEMINIA, *alleen.*

WEl aan, nu ben ik klaar; ik zal in dezen schyn,
Hem zien, en spreken, zonder eens bekend te zyn.

VYFDE TOONEEL.

ARAXES, AMURATH, MENAROT,

ATIS, *Gevolg.*

ARAXES.

DOorluchten Winnaar, die met blyde lofgezangen,
Van jonge en oude door een teêrheid werd ont-
vangen;

Het welk my zelve op het alderhoogst verheugd,

Dat ider u zo eerd om uw befaamde deugd.

Maar morgen zal men u, na uw verdienste, inhalen,

Gelyk een Veldheer toebehoord, met zegepralen.

A 4

Speurd

Speurd hier dan uit hoe zeer dat u een ider eerd;
Nu dat gy voor myn Staat en Ryken triomfeerd.

AMURATH.

Gy pryst my meerder, Heer, als immer kwam te vooren,
Nu gy my, door uw mond, zo grooten lof doet hooren.
Op 'thoogste vinde ik my aan u, ô Vorst, verplicht,
Nu, voor geringen dienst, men zulk een autaar sticht.

ARAXES.

Gy ziet den nacht genaakt, rust uw vermocide leden,
En wilt op myn verzoek hier op uw rustplaats treden.
En wyl gy zyt myn rust, en 't steunzel van myn kroon,
Zult gy op morgen zien hoe ik de deugd beloön.
De Parthen, door uw deugd en dapperheid verslagen,
Die voeren u tot pronk op 's heldengloriywagen.
Ik zal uw gemalin, de schoone Clorimeen,
Verzoeken doen ten hoof, op dat wy onder een
De liefde en oorlogsdeugd bekranst zien met lauw'rieren,
Wyl 't gansche land uw lof verbreid met vreugdevieren.

AMURATH.

O Vorst Araxes, die 't gebied van dezen Staat
Zo machtig hebt verbreid, ei! houd doch middelmaat.
Gy heft myn lof te hoog; al 't geen'er is bedreven,
Moet u den lof en prys alleen van zyn gegeven.
Indien ik waardig ben myn roem te zien verbreid,
Gy hebt, van myne deugd, den eersten steen geleid.

ARAXES.

'k Zie uw beleeftheid wil uw krygsmoed evenaren;
Doch 'k laat, om uwe rust, myn tegenreden varen.
Geeft u te rust; vaar wel, doorluchten Amurath,
Die 'k voor de steunpylaar van al myn Ryken schat.

ZESDE TOONEEL.

Hier komt Arteminia in de Alkove.

AMURATH, ARTEMINIA.

AMURATH.

A Ch! Clorimeene, lief 'k heb zonder u geen leven,
 Al worde ik door de gunst des Keizers hoog ver-
 heven.

Myn waarde gemalin, mocht ik u dezen nacht
 Met vreugde ombelzen, daar ik lang na heb getracht,
 Wat min genoot ik niet, het deed my meerder vreugden
 Als toen ik Parthen neêr deed bukken, door de deugden
 Van oorlogsheldenmoed: en zo zy was bewust,
 Myn ziel, van myne komst, zy was ook niet gerust.
 Een lief, in 't af zyn zo kan ons gemoed ontfteken,
 Dat men om kroon, noch staat, maar om haar min
 zou smeeken.

Een hart, hoe zeer verhart in d'oorlog, moet de min
 In als gehoorzaam zyn als die komt in den zin.
 En schoon ik rusten ga, myn hart is zo bewogen,
 Dat ik myn Clorimeen zie telkens voor myn oogen.
 Maar wyl d'onmooglykheid het meest staat voor den tyd,
 Neem ik geduld, hoe zeer de liefde my bestryd.
 Breek aan gewenschten dag! myn afgematte leeden,
 Die worden door de schicht van Morpheus fel befreeden,
 Dies leg ik my te rust: wat zie ik? hooge Goôn!
 Een vrouw in dit vertrek! al slapende! zo schoon!
 Ik ben ontsteld. Maar neen, zeg waar voor zoud gy
 vreezen?

Gy die in 't veld een schrik kund van den vyand weezen,
 Ziet wat dit weezen mag.

ARTEMINIA.

ARTEMINIA, *haar droomend veinzende.*

Beroemden Amurath,

Die door uw dapp're deugd betreed het heldenpad,
 Gelukkig is die vrouw voor wien gy zyt gebooren.
 O onbekenden held, ik heb u uitverkooren:
 Uw naam leeft in myn hart, schoon ik u nimmer zag.
 O grooten winnaar! ach! . . .

AMURATH.

Zy droomd, en haar geklag

Dat schynd om mynent wil; wat zal hier noch gebeuren?
 Zy noemt my Amurath!

ARTEMINIA.

Ach! ik moet eeuwig treuren,

Zo ik u niet aanschouw, 't gestalte van uw beeld,
 Dat stadig voor myn oog, en in myn zinnen speelt,
 Omhelst my, Amurath!

AMURATH.

Ach! haar volmaakte trekken,

Die zouden 't koelste hart tot wedermin verwekken.
 Haar aangenaam gelaat, daar 't inkarnaat door speelt,
 Getuigen dat zy is een Ciprus minnebeeld.
 Haar boezem, die staág jaagd, komt my genoeg te toonen,
 Dat ik met wedermin haar diende te beloonen.
 Maar, na 't gewaad, en kleet, is zy wís een flavin!
 Zou ik zo ver my gaan vergeeten in de min,
 Met eene oned'le vrouw? neen, neen, dat mag niet
 wezen.

Maar weér uit haargelaat, en winkbrauw is te leezen,
 Dat zy is een prinses, uit koninglyken staat,
 Schoon dat zy een flavin vertoond door haar gewaad.
 Jupyn zou zelve zich gaan door de min verlusten,
 Als hy zo schoonen vrouw in zyn geweld zag rusten.
 Wel aan dan Amurath, nu de gelegenheid
 U hier heeft, op dit bed, dees groote vreugd bereid,
 Neemt dezen tyd dan waar. Maar trouw die staat'ertegen;
 Zoude ik, zo onbedacht, alhier onkuisheid plegen,

Waar

Waar door ik , voor de Goôn , een echtbreuk zou begaan.
Maar , ach ! wie kan de kracht der min doch wederstaan?
Vergeeft my , Clorimeen , doch myn vervoerde zinnen;
Maar zy ontwaakt : ô Goôn ! wie zou haar niet be-
minnen ?

A R T E M I N I A.

Een man in dit vertrek ! helaas ! waar berg ik my !

A M U R A T H.

Mevrouw , ei , weest gerust ; kom , voegt u aan myn zy:
U zal geen leet geschien , dies wilt in 't minst niet vree-
zen.

Begaafde schoonheid , ach ! uw lof blyft onvolpreezen.
Hoe komt gy onverwacht doch op dit ledikant ?

A R T E M I N I A.

Myn heer , vergeeft het my indien het strekt tot schand:
De slaap had my bevaân . ik heb myn tyd vergeeten ,
Die ik al rustend hier onweetend heb versleeten.

Myn Heer , ei , sta doch toe , zo 'k iet op u vermag ,
Dat ik van hier vertrek voor 't komen van den dag ,
Myn eer die liep gevaar zo imant kwam te ontwaken.

A M U R A T H.

Ik bid dat gy u eerst aan my bekend wilt maken ,
Want gy schynd een godin.

A R T E M I N I A.

O neen , 'k ben een slavin.

A M U R A T H.

Slavin , die slaven maakt door krachten van de min ,
Wilt met uw blinkend oog uw dienaar doch bestralen ,
En toond uw minzaam.

A R T E M I N I A.

Ei , wilt doch uw min bepalen.

De staat die ik bezit , dat is alleen myn eer ,
Met uw verlof dan dat ik mag vertrekken , Heer.

A M U R A T H.

Ik was geen Amurath zo ik u iets zou deeren ,
Des kund gy , heel gerust , na uw vertrekplaats keeren.

AR-

ARTEMINIA.

ARTEMINIA, knielende.

Zyt gy dien Amurath, dien wydberoemden held,
 Die meenigmaal zyn lyf gewaagt heeft in het veld,
 En tot des Keizers eer de standaarts weg gedragen,
 En meenig duizenden in 't harnas hebt verslagen?
 Gy zyt gewis wel waard de keizerlyke kroon.

AMURATH.

Uitmantende slavin, gesprooren uit de Goën,
 Zeg, word de Keizerin in uwen zin gevonden
 Zo schoon, als ons de saam alomme gaat verkonden?
 Want zo het waar is als men zegt, ik zweer, zy zouw
 Dan overtreffen, in het rond, de schoonste vrouw.

ARTEMINIA.

Hebt gy haar nooit gezien?

AMURATH.

O neen, nooit van myn leven;
 Ik was in 't veld doen zy ten huwlyk wierd gegeven
 Aan vorst Araxes, wandt der Parthen hoogen moed
 Die meenden 't gansche Ryk te smooren in het bloed;
 Maar door der Goden hulp heb ik haar macht verslagen.
 Zeg, kon de Keizerin haar glans aan u behagen?

ARTEMINIA.

Zy is een pronkbeeld, want de parelryke kroon
 Die past op hare kruin, volmaakt en wonder schoon.
 En in begaaftheid hoeft zy niemant niet te wyken.
 Zo haast als gy haar ziet zo zal de daad u blyken.
 Vaar wel.

AMURATH.

Ik ga te rust.

ARTEMINIA.

„Niet eens een kus, ô pyn!
 „Zyn hart dat moet gewis heel ongevoelig zyn.
 „ô Aangenaam gestalt, maar voor de min bevrooren!

AMURATH.

Hoe nu, vertrekt gy niet?

A R T E M I N I A.

Myn Heer, men mocht my hooren,
 Laat ik hier op dees stoel verwachten dezen nacht,
 Tot dat Aurora heeft het daglicht aangebracht.
 Ik weet uw heldenmoed myn eer niet aan zal raken.
 Ik zal, terwyl gy slaapt, u moediglyk bewaken,
 Als de overwinnaar van de Parthen toebehoord.
 Geeft op myn kleene beê, my doch een gunstig woord.
 Ik zal uw rust, myn Prins, in 't minste deel niet stooren.
 Ach! zo my smant zag, myn eerdie ging verlooren.

A M U R A T H.

„k Was Amurath niet meer, voorwaar, ik was geen man.
 „Zo hare min myn hart met min niet raken kan.
 „Maar d'ongebonde min leid meenig tot bederven,
 „'t Is een vergiftig vuur dat leven doet en sterven.
 „Hoe, zyt gy dan eensteen! ach! kan u dat gezicht
 „Dan niet ontfteeken? Goôn! ik breek myn huuwlyks
 plicht,
 „En volg de wet der min; zy zou my zelve hoonen,
 „Dat ik haar weg liet gaan, en zonder min te toonen.
 Godin gy my verzoekt te rusten op een stoel,
 Ei, denk niet dat myn hart is zonder minsgevoel,
 Hoe, zoud gy waken, wyl ik leg gerust te slapen?
 Neen, neen, laat ons te zaam gewenschte vruchten rapen.
 Uw oog ontfak myn oog; myn min bemind uw min,
 Laat ons te zamen dan gaan smelten ziel en zin.
 Gy zoud hier blyven zonder myne rust te stooren!
 Dan was ik wis'lyk van een yspilaar gebooren.
 Neen, schoone, wyl wy hier te zamen cenig zyn,
 Laat ons de min voldoen tot sliffing onzer pyn:
 De nacht zal ons bedryf met hare vleug'len dekken.

A R T E M I N I A.

„De Mingod tokkeld om myn kuisheid te bevleken.
 Of ik uw wil voldeed, zoud gy niet door het Hof
 Uw roem verbreiden, dat men hier vond zulken stof?
 En dat de Keizerin by haar hield zulke vrouwen,
 Die

Die zich uit dartelheid in uw vertrek onthouden?
Myn hart bemind u, maar, ik liep gevaar aan de eer.

AMURATH.

'k Wensch dat my 't hellsch gespuis verpletterd; ja, ik
Eer ik u . . . (zweer

ARTEMINIA.

Stil, houd op; ik zal uw woord vertrouwen,
En door uw heus gemoed myn eer verzekerd houwen.
Uw dapp're krygsdeugd, die de waereld door mag gaan,
Die doet my, om uw min alleenig dit bestaan;
Dies zal ik, onbeschroomd, my na uw wil vervoegen.

AMURATH.

De min heeft ons getergd, laat ons de min vernoegen.

Einde van het eerste Bedryf.

T W E E D E B E D R Y F,

E E R S T E T O O N E E L.

O S M A R O T , C L O R I M E N E , A T I S , *Gevolg.*

O S M A R O T.

P Rinnſes, wy naderen het autaar, en den troon,
Daar uw doorluchten man ontvangen zal de kroon,
En tekenen van eer, benevens uwe liefde,
Die in het ſelſt der ſtryd zyn ted're ziel doorgriefde.
Den grooten oorlogsvorſt, en uw bemind gelaat,
Verzelden in den ſtryd, of in een vryen ſtaat,
Zyn vorſtelyk gemoed, en de alderſelſte ſlagen,
Die hebben geen meer prys van lauw'ren weg gedragen,
Als uw bemind gedacht; daar men in 't wreedſt geval,
Tot uwer beider lof van openbaren zal,
Hoe dat in oorlogſtyd, in min, en gruwlyk haten,
En felle ſtormen, wierde in zyn gedacht gelaten,
Den naam van Clorimeen: ô zoete razerny!
Gy maakt in Amurath het hart en zinnen bly,
Wanneer hy denkt om het beminde te genieten.
Dit hoorende, zo zag men weêr zyn verſ verſchie-
ten:

O waarde vrouw, ſta af met uw verliefd gemoed,
Wy moeten onze kling doen baden in het bloed
Des ſnooden vyands, laat terſtônd de ſtormram ſtellen.
In 't ſelſt der ſtryd zo moeſt uw naam hem ſteeds ver-
zellen.

A T I S.

En op het hoog gebod, zo hebben wy, Mevrouw,
Tot dus ver u geleid, op dat uw oog ook zou
Deel hebben aan de eer waar meê dat men op ſheden
Den grooten Amurath, uw man, zal gaan bekleeden.
CLO-

CLORIMENE.

Ja, Atis, ik beken, als ik elk oogenblik
 Zyn naam hoor melden, dat ik hoog ben in myn schik.
 My dunkt dat het gebloemt doet zyne kleur verblyen,
 Als ik myn Amurath na het altaar zie lyen.
 Zie de Cipressen, hun gedaante schynd verheugd;
 De bladren der laurier, die ritzelen van vreugd.
 De mirthe, en roozenboom, van vreugde zyn aan't schaa-
 t'ren.

Ja, de fontein die maakt, in 't springen, zelfs een klaat'ren.
 De stroomen zyn verheugd, en 't lommer van 't geboomt,
 Nu dat men Amarath aldus verwellekoomd.

ATIS.

Gy zult hem meê in lust en glorie uit doen blaken,
 Als ik uw komst, Prinses, aan hem mag kenbaar maken.
 Die eer zou ik die wel verwerven, dat ik dan
 Die blyde tyding draag aen Amurath, uw man?

CLORIMENE.

Neen, Atis, neen; noch niet: 'k moet eerst myn vreugd
 betomen.

Eer ik myn Amurath dus zou verwellekomen.
 Hy die de Parthen, door zyn dapp're oorlogshand
 Met glorie heeft geveld; verslagen in het zand,
 Haar, die maar zochten om onze eernaam te verstrooyen.
 Met welk een zegen zal ik myn geluk voltooyen,
 En hem ontmoeten? met wat statelyke les. . . .

ATIS.

'k Zie Menaret, Mevrouw, ons naderen.

T W E E D E T O O N E E L.

MENAROT, CLORIMENE, OSMAROT,
ATIS, *Gevolg.*

M E N A R O T.

P R i n s e s ;

't Is Cezars hoogen wil, om u voort op te halen
In 's Keizers groote zaal, eer dat gy met de stralen
Van uwe oogen zult beschouwen uwen man.
Het schynd wel dat de Vorst, Mevrouw, de eer hier van
Zelfs wil genieten, dat uw man u zal aanschouwen.

C L O R I M E N E.

Wel aan, 'k zal 's Keizers wil in 't minst niet tegen-
houwen.

D E R D E T O O N E E L.

A M U R A T H, *alleen.*

A Ch! wat gevoeld myn hart al schand,
Dat ik een ander heb myn liefde opgedragen;
Ik zal gewisselyk myn dwaze daad beklagen;
Ik heb geschonden, ach! myn echte huw'lyksband.
Myn waarde Clorimeen, wilt het my doch vergeven,
Of ik tracht niet te leven.

Maar, ach! hoe zoet en minzaam was 't gelaat.
Ik moest my na haar voegen.

De min verlokte my tot deeze daad,
Daarom most ik de min hier door vernoegen.

Het schynd den alderkoelsten mensch,
Het vrouwelyk gelonk zyn kracht kon overheeren.

B

Zyn

Zyn koelheid weet geen raad haar vlammen af te keeren,
Maar moet zich buigen, en navolgen haren wensch.
Al eifchten zy zyn bloed, hy moet het overgeven;

Hy kan 't niet wederftreven.

Als hy een lonk van haar genieten mag,

Hy moet'er zich na voegen.

En, door 't gezucht en minnelyk geklag,
Moet hy, door min getergt, de min vernoegen.

Al myn beroemde oorlogsdeugd,

Heeft, door dees daad, zyn glans en grooten roem ver-
looren.

Ach! was ik nimmermer tot zulken staat gebooren,

Dat ik niet kon weêrstaan de prikkels van de jeugd.

Maar wyl ik my niet kon van haren glans onthouden,

Zo komt te laat berouwen.

Helaas! zy zou den alderkoelften mensch

Doen na haar liefde voegen;

Haar minlyk oog ontfak myn hart naar wensch.

Ik moest, door min getergt, de min vernoegen.

VIERDE TOONEEL.

AMURATH, FULVIA.

FULVIA.

MYn Heer, verſchoon my zo myn komſt u moeilyk
waar;

'K breng u een brief, die ik ontvangen heb van haar

Die gy wel weet, zy was laaft in flavinne kleeren.

Miet uw verlof, ik ga.

AMURATH.

Wilt niet zo haaflyg keeren.

Ik bid verklaart my doch hoe hoog zy is van ſtaat.

FULVIA.

'K verzoek, ò Vorſt! dat gy my doch vertrekken laaf;

Myn

Myn tyd die is voorby.

A M U R A T H.

'k Zal u steeds dankbaar weezen.

VYFDE TOONEEL.

A M U R A T H, *alleen.*

'k **V**Er lange om 't geheim, van dezen brief te leezen.
 Aan Amurath, ô Goon! dit heeft een vreemde zin;
 En nevens dien het beeld daar by van myn flavin.
 O aangenaam gelaat, 'k begin op nieuw te herleven.
 Maar, Goon! zo ik misdoo, wilt het de min vergeven.

B R I E F.

*Wat leid myn hart om u al pyn,
 Doordien ik u zo lang moet derven.
 Zo ik niet haast mag by u zyn,
 Zal ik door het verlangen sterven.
 Het pynd my dat de nacht, zo dra
 Den dageraad kwam op te wekken;
 Wandt doen gy moest van my vertrekken,
 De lust der liefde leê doen schâ.
 Laat nu het doode Beeltenis,
 Aan u gedenken doen ons minne.
 'K ben haast by u; houd voor gewis
 Dat ik altyd blyf,*

U W S L A V I N N E.

En ik uw slaaf, ô beeld; 't gebloemt zo niet verlangt
 Na Febus morgenstraal, waar door het lust ontvangt
 Naar dauw en nevelvocht; gy moet my ook beschynen,
 Indien de nevel van myn echtbreuk zal verdwynen.
 Gy zyt wel krachtig, maar zo ik u levend zag,
 En u omhelsde met een liefelyk gelach,

Myn vreugd zou des te meer uitschaat'ren , ja , 't aanschouwen

Van 't levend weezen , zou myn min veel hoger bouwen ,
Als nu ik met het beeld my moet genoegen ; ach !
't Is stom voor myn gezucht , en doof voor myn geklag.

ZESDE TOONEEL.

AMURATH, ARAXES, *luisterende.*

AMURATH.

Maar gy , ô brief ! gy kund my aangenamer weezen.
Terwyl gy spreekt ; ik moet u noch eens weêr herleezen.

Helaas ! . . .

ARAXES.

Prins Amurath ; maar zacht , hy hoord my niet ;
Wat is 't dat hem verrukt ? hoe staat hy zo en ziet ?
Hy leest een brief ! wat's dit ?

AMURATH.

Ô Goôn ! ik ben vol vreezen.

ARAXES.

Wel , Amurath.

AMURATH.

Myn Vorst !

ARAXES.

Wat's dit ?

AMURATH.

Niet :

ARAXES.

Laat my leezen.

Waarom versteekt gy doch ?

AMURATH.

Wat , Keizer ?

ARAXES.

Uwen brief.

TREURSPEL.

21

Of komt hy, dat men hem niet zien mag, van uw lief?

A M U R A T H.

Myn Heer! . . .

A R A X E S.

Nu, laat my zien. Hoe! zult gy my dit weig'ren?

A M U R A T H.

Uw wil is my een wet, wie durft daar tegen fleig'ren.

Zie daar.

A R A X E S.

Wel hoe, wat's dit?

A M U R A T H.

Myn Vorst, gelyk gy ziet.

A R A X E S.

Zo hebt gy een in 't Hof, wiens liefde gy geniet?

Wat is 't voor een?

A M U R A T H.

't Is waar, ik heb haar min genoten,

Maer gun dat ik 't geheim houde in myn hart geslooten.

A R A X E S.

't Afbeeldzel.

A M U R A T H.

Hoe!

A R A X E S.

Wel aan, laat my 't afbeeldzel zien.

A M U R A T H.

Verschoon my, Heer.

A R A X E S.

Hoe nu!

A M U R A T H.

Ach! het mag niet geschiên.

Gy zyt myn Keizer, maar, ik bid, aanhoort myn reden,

Die u gebieden van het zien te rug te treden.

Het is niet wel gedaan dat imant, van zo een

Die kwaad doet, 't kwaad aanschouwt; noch erger,

zonder reên

Te spreken kwalijk van zo een, die in elks oordeel

Word goed gekeurd: het beeld te zien geeft u geen voor-
deel.

Het kwaat aanschout men uit de kennisse, 't vertoond
Gebrek van liefde, dat de grootste fout verschoond
Uit 't kwaad te aanschouwen. Opte halen de gebreken
Zyns evennaasten, en daar schemper af te spreken,
Vertoond een groote font, en weinig eerbaarheid.
Al 't kwaad, 't geen imant weet, diend daarom niet gezeid.
Gy zoud, als gy het zaagt, haar doen uit 't hof verjagen.

ARAXES.

Zou het my tegenstaan, het geen u kan behaagen?
Laat zien.

AMURATH.

Ik bid u dan. . . .

ARAXES.

En zyt niet eens in pyn.

AMURATH.

Zie daar, terwyl gy 't wilt.

ARAXES.

„ O Goôn! wat zal dit zyn,

„ Myn Keizerin!

AMURATH.

„ De Vorst die staat gansch in gepeinzen!

ARAXES.

O spyt! waar wil dit heen?

AMURATH.

Wat deerd myn Vorst?

ARAXES.

„ 'k Zal veinzen.

AMURATH.

Kend gy haar?

ARAXES.

„ Neen. „ Had ik dat monster nooit gekend,
„ Zo was door deze daad myn glorie nooit geschend.
„ Myn moet loopt over, Goôn! hoe kan ik het verdragen.

A M U R A T H.

Gy zyt ontsteld, myn Heer.

A R A X E S.

'K en doe, ik schep behagen
 In uw geluk, en zie hoe dat gy zegepraald,
 En in de min, zo wel, als d'oorlog prys behaald.
 Zy schynd behendig, en in 't minnen wel ervaren.

A M U R A T H.

De Minnegod, myn Vorst, kan niemand evenaren;
 Hy schiet zyn schichten voor die ongevoelig zyn,
 Die niemant kan weêrstaan.

A R A X E S.

„ O duldeloze pyn!

„ Ik moet hier 't eind van zien: hoe zweef ik in het midden

„ Van schande, en wraak, ô Goôdlik kom u aan te bidden;

„ Sterkt my in myn verdriet: het een, en 't ander is

„ Vergift met helsch fenyn. Daar 's 't schoone beeltenis,
 En daar den brief. „ Myn oog zal zelf haar overtuigen,

„ En haar gehate min zal ik voor 't staal doen buigen.

Maar hoe, wat zal dit zyn? zeg op eens, Menarot,

Wat jaagt u hier?

Z E V E N D E T O O N E E L.

A R A X E S, A M U R A T H, M E N A R O T.

M E N A R O T.

MEn wacht na 't Keizerlyk gebod;

Om na het eerautaar den Winnaar op te halen.

De jeugd uws Keizerryks blinkt heerlijk met stralen,

Gelyk men ziet de zon in volle majesteit,

Voortkomen uit het Oost, die haren glans verspreid,

Tot aan het Westen, en met zulken grooten waarde,

B 4

Haar

Haar dagreis aanvangt om den ommetrek der aarde.
 Ja, al de kostelykheid verbeeld een zonnebaan,
 Waar langs men heen kan tot het hooge autaar gaan;
 Waar na dat ider wenscht Prins Amurath te leiden:
 En Mavors autaar. . . .

ARAXES.

Ga, en zeg hun dat zy scheiden.

MENAROT.

Myn Vorst!

ARAXES.

Doet dat ik zeg, en volg myn last, ga heen.
 De feest zal morgen, by geval. . . .

MENAROT.

Het volk ter been. . . .

ARAXES.

Gy hoord wat ik u zeg.

MENAROT.

Myn Vorst, wil my verschoonen,
 Ik volg uw last, en ga.

ARAXES.

Wilt u gehoorzaam toonen.

ACHTSTE TOONEEL.

AMURATH, *alleen.*

DE Vorst die gaat, en schynt geheel te zyn verstoord,
 Ziet my niet aan, noch geeft niet eens een gunstig
 woord!

Ach! Amurath, helaas! waar waren uwe zinnen,
 Om imaut, onbekend, hier in dit Hof te minnen.
 De brief, en beeltenis, heeft aan den Vorst ontdekt,
 Hoe schand'lyk ik myn eer met hare heb bevlekt.
 Myn deugd en roem versterft. O Hof, en Hovelingen,
 Hoe weet gy op den toon van de Sireens te zingen.
 Niets kan men door de min, en 't schadelyk minnezoet

Ver-

Verkrygen, ach! en door de zelve min geen goed
 Verliezen, als maar min: hoe, zou men door zyn oordeel
 Misleid, dan trachten na een liefde die geen voordeel
 Kan geven? of hy die gestoolen min geniet,
 Moet denken dat men nooit de minste vonken ziet.
 En de gestoolen min, met alle haar genuchten,
 Moet men, als schaduwen des droomgods, weg doen
 vluchten.

Als ik myn schaduw volg, zo vlied zy van my weg,
 En als ik van haar vlie, zo volgt zy my; ik zeg
 Door de ondervinding dan, al 's waereldze genachten,
 Zyn niet als schaduwen die voor het lichchaam vluchten.
 Niet langer duurenze als de zon van het geluk.
 Maar, 'k zie daar myn slavin, zy doet myn droeve druk,
 Door haar bemind gezicht uit myn gedacht verdwynen.

N E G E N D E T O O N E E L.

A M U R A T H , A R T E M I N I A.

A R T E M I N I A.

A Ch! Amurath, myn lief, wat baard uw min my pynen,
 Als ik gedenk dat ik uw min, en minnegloed,
 Na deezen dag. helaas! voor eeuwig derven moet.
 Hoe lang heb ik verlangd u weder aan te schouwen.
 Dat uur, wat heeft het my gebracht al naberouwen,
 Dat ik zo onverwacht moest uit uw kamer gaan.
 Wel zeld men, ach! de tyd die kan altyd niet staan.
 Doch niet te min, in uw afwezen ondertusschen,
 Heb ik gedacht, door het herdenken min te blusschen.

A M U R A T H.

Mevrouw, een zelve ramp my 't harte heeft getreft;
 Het schynd dat uw gelaat my van de dood verheft.
 Uw stralen doen my op een nieuw weêrom herleven.
 Gy brengt de geest weêrom die my al had begeben.
 'k Denk niet meer aan de ramp die my te wachten staat,
 Myn druk verdwynd, door 't zien van uw bemind gelaat.

ARTEMINIA.

Wat is het voor verdriet dat u, myn heer, komt dreigen?

AMURATH.

Waarom moet gy myn min verlaten?

ARTEMINIA.

Ach! wilt zweigen,

En laat ons om geen druk meer denken, want uw min
Schynd my te maken tot de opperste Vorstin.

AMURATH.

Waarom komt gy my dan met een verlating tergen?

ARTEMINIA.

Om dat ik niet en kan voor u myn staat verbergen.

AMURATH.

Die my bemind, en ik bemin, wat hoeft die haar
Te veinzen? ei, Mevrouw, vrees doch voor geen gevaar.

ARTEMINIA.

Schoon ik niet anders wensch als u te onderhouden,
Zo vrees ik echter u myn staaten te vertrouwen.

TIENDE TOONEEL.

AMURATH, ARTEMINIA, *aan de een zyde*
des Tooneels, ARAXES, *achter in het Tooneel.*

ARAXES.

Wat zie ik! groote Goôn! is 't droom, of tovery?
Zy is het!

ARTEMINIA.

Ach! myn lief.

ARAXES.

O dolle razerny!

ARTEMINIA.

Mocht ik met u, myn Heer, doch eens in vryheid leven.

AMURATH.

Zo lang ik adem schep zal ik u niet begeben.

A R T E M I N I A.

Zo zal myn hart en ziel nooit van het uwe gaan.

A R A X E S.

In een flavinne fchyn, hoe zal ik dit verftaan?

Ik werd van razerny, en dulle wraak bezeten.

A M U R A T H.

Mevrouw, ik heb myn plicht niet na den eifch gekweeten,

Gun dat uw hand voldoe 't koraal van uwen mond.

ô Hand, gy flaat aan my zo diepen liefdenswond,

Dat myn voogdes, en d'uw die weder moet geneezen.

Godin!

A R T E M I N I A.

Neen, ik moet steeds van u flavinne weezen.

Wat eifcht gy?

A M U R A T H,

Maar een lonk van uw bemind gelaat.

A R T E M I N I A.

Verwinnaar van myn hart.

A R A X E S.

Dat u de donder flaat;

O snoode, en geile vrouw! hoe kan ik het verdragen?

Geduld, ach! ftaat my by.

A M U R A T H.

De alderfchoonfte dagen,

En zyn my niet zo lief als den voorleden nacht,

Die ik, zo aangenaam, met min heb doorgebracht.

Wat godheid zou de vreugd dier min niet willen finaken?

A R A X E S.

Wat zeid hy?

A R T E M I N I A.

Op uw beê zal ik my vaardig maken,

Om in uw kamer te verfchynen, doch geen licht,

Opdat wy 't zaam, naar wenfch, voldoen de minneplicht.

Dies geeft het aan den tyd.

A R A X E S.

O Goôn! myn leden beven.

Ver-

Vervloekte Krokodil!

AMURATH.

Ach! voedzel van myn leven.

ARTEMINIA.

Die naam hoord u, ik ben voor 't lieve levenslicht,
Op deze aarde, alleen maar aan uw min verplicht
Want zonder u zoude ik myn eigen zelyen baten,
De grootste eer, en al het hoog gebied der staten.
Speurd hier uit, hoe ik tracht naar uwe wedermin.

AMURATH.

Mevrouw, uw weezen dat getuigt my geen flavin.
Ei, zegt my. . . .

ARTEMINIA.

Stil, myn Heer, men mocht ons hier bespieden.

AMURATH.

Ik heb de toegang door de lyfswacht doen verbieden.

ARTEMINIA.

Neen, neen, ik weet te wel, dat ider een van staat,
In 's Keizers lusthof, door verzoek, staag binnen gaat.

ARAXES.

O groote trouwloosheid! hoe kan ik my betoomen.
Wat houd my dat ik niet uw bloed op de aard doe stroo-
men.

Maar neen, 'k moet verder noch haar onbeschaamtheid
zien.

AMURATH.

Ik bid u, ach! Mevrouw, indien het kan geschiên,
Dat gy uw naam, en staat, doch wilt te kennen geven.
Aan zulk een hartvrind is in 't minst daar aan bedreven.

ARAXES.

Wat heeft z' hem wys gemaakt? zou hy onschuldig zyn!

AMURATH.

Of zyt gy een Godin, in menschelyken schyn?

ARAXES.

Hy is door haar misleid, zyn zinnen zyn aan 't dwalen.

A R T E M I N I A.

'k Beloof u, 'k zal deez' nacht myn afkomst u verhalen:
Weest dan gerust, en gun my noch die korten tyd,
Die ik, al zuchtende, met wensch op wensch verslyt.

E L F D E T O O N E E L.

CLORIMENE, *aan de eene zyde van het Tooneel,*
A M U R A T H, A R T E M I N I A, *aan de andere*
zyde, A R A X E S, achter aan het Tooneel.

C L O R I M E N E.

I K dacht myn waarde man hier in den Hof zou weezen:
Wat zie ik! Hemel! ach! ik sta in duizend vreezen;
Hoe, by de Keizerin, die hy de handen kuscht.

A R T E M I N I A.

Ik zal uw wil voldoen, myn lief, ei, zyt gerust,
En u, met volle vreugde op 't ledikant onthalen.

C L O R I M E N E.

O Goden! wat ik hoor!

A R A X E S.

Wat zie ik daar voor stralen
Verschynen in den Hof? wel aan, 't is Clorimeen,
Noch wat vertoeft om t' zaam te luistren na hun reën.

A M U R A T H.

Door uwe aanminnigheên, en liefelyke lonken,
Zoud gy het hartste hart, ja, zelfs de Goôn ontvonken.
Wie kan u weigeren, ô Cyprus Koningin!

U te vernoegeu op uw hoffelyke min?

'k Wensch dat Jupyn ons kwam een duisternis meê deelen,
Gelyk als doen hy ging zyn waarde Alkmene streelen.
Al dobberende in de min, verlang ik na den nacht.

A R T E M I N I A.

O Febus! was uw reis der zonnevaart volbracht,
En dat ik onbeschroomd mocht in de armen vatten,
Myn

Myn welbeminden held, ik offerde u schatten,
Veel meer als Mulciber u immer heeft gedaan.

ARAXES.

Zal dan haar snood gevele hem nimmer tegen staan?

CLORIMENE.

Verbyt uw tong, en zwyg, om meerder noch te aan-
schouwen.

Wie zou de Keizerin voor zo lichtvaardig houwen?

AMURATH.

Myn waarde Engelin, noch eens een lieve kus.

Laat ik myn lust voldoen.

ARTEMINIA.

Vertoeft daar meê tot flus,

Als wy alleenig zyn dan zal ons niemant flooren.

AMURATH.

Ach! laat ik in uw arm. . . .

CLORIMENE.

Wat moet ik zien en hooren.

Ondragelyke spyt! noch eens een lieve kus:

Ach! laat ik in uw arm. . . .

ARAXES.

Vertoeft daar meê tot flus,

Als gy alleenig zyt, dan zal u niemant flooren.

AMURATH.

De Keizer, en myn vrouw! ô Goôn! ik ben verlooren.

CLORIMENE.

O snooden man, verraâr, streeld gy de Keizerin?

Ben ik alreê zo wars in uw verleiden zin;

Maar nu gy de Vorstin kund voor slavin gebruiken,

Nu moet een minder staat wel voor een meerder duiken.

Ontrouwe, hoe zyt gy in 't korte zo vervoerd?

Zyn dit de eeden die gy zo dier aan my zwoerd?

Verbreeker van uw echt, dat u de blikzembralen

Het hoofd verzengde, en in d'afgrond u deên dalen,

Had gy niet na verdienste uw loon? uw deugd, uw eer,

Die leid gedompeld, is versmoord, en leeft niet meer.

Is dit de feest, waarom ik wierd ten hoof ontboden
 Om u na 't eerautaar te leiden, en de Goden,
 Te danken dat gy hebt de Parthen t' onderbracht?
 Ach! was uw hoofdt, door hen, voor dezen staat geslacht,
 En waart gy, in 't gedrang der spietzen, daar gebleven,
 'k Moest u den naam dan van een trouwloos man niet
 geven:

Uw lauweren bleven groen; de faam zwol uit u graft;
 Daar u den donderraar nu met zyn blikzem straft.
 Verwacht dit tot een loon van uw onkuis beminnen.
 En gy, Vorstin, waar toe vervielen uwe zinnen,
 Dat gy held Cezars min om eenen Veldheer laat?
 Ach! Vorst, ach! wat geschied aan u, en my, alfmaad.
 Ik haat myn zelve dat ik dit moet zien en hooren.

A R A X E S.

Mevrouw, ik bid u, wilt hen in hun min niet stooren,
 Maar gaan wy hier van daan, best laat men hen alleen,
 Zy zyn beschroomd voor ons te uiten hunne reën.

C L O R I M E N E.

Myn Heer. . . .

A R A X E S.

Reik my uw hand.

C L O R I M E N E.

'k Zal na uw wil my voegen.

A R A X E S.

Vernoegt u met myn vrouw, uw vrouw zal my ver-
 noegen.

T W A A L F D E T O O N E E L.

A R T E M I N I A , A M U R A T H.

A M U R A T H.

I S 't waarheid 't geen ik hoor, en voor myn oogen zie?
 Waar nu myn toevlucht doch genoomen? Goôn! tot
 wie?

A R -

ARTEMINIA.

ARTEMINIA.

Tot my, myn ziel, tot my, ik zal u voor de vlagen
Befchutten, daar gy vreeft te werden van verflagen.

AMURATH.

Ach! al myn eer verdwynd, gelyk het teêr geblomt,
Dat door een warme lucht in 't eerft te voorschyn komt;
Gelykme een fchoone bloem in vruchtbare aard gaat
planten

Zo ziet men dat natuur, terftond aan alle kanten,
Veel fcherpe distelen, en heete netelen, doet
Te voorschyn komen, en veel onkruid uitgebroed
Door hitte van de zon, en vochtigheid der aarde.
Het welk zo teêren fpruit, van zulk een grooten waarde,
Beletten zal de kracht der zon en doen vergaan
De reuk, de verf, met een de fierelyke blaân.
En die de oorzaak is van alleste verflenfchen,
Wat zou die uit zyn hart voor goed doch kunnen wen-
fchen?

Ach! gy, Vorftin, gy hebt zo vals in dezen fchyn
My doen verdwalen, met dus een flavin te zyn.
't Heel al valt my te kleen: waar zal ik my noch wenden?
O Goôn! mocht op dees plaats myn droevig leven enden.
De fchande en wraak die volgt waar ik myn voeten zet.
Ach! ik heb te onbedacht des Keizers bed befmet,
En heb de trouw met myn beminde vrouw gefchonden.
Waar zyn meer gruwelen ter waereld ooit gevonden?

DE RTIENDE TOONEEL.

ARTEMINIA, AMURATH, MENAROT, *Gevolg.*

MENAROT.

DE vrindfchap en de trouw, wykt nooit zo lang men
leeft,
Maar 'k bid dat gy myn plicht op heden niet weêrftreeft;
De Keizer doet gebiën, ô Prins, dat zonder beiden,
Op

Op straf van ongená gy voort uit 't Hof zult scheiden.

A M U R A T H.

Dit zyn de vruchten van uwe ongebonden min,
Ik moet in ballingschap om u, ô Keizerin.
Had ik uw staat, en ook uw valsheid eer bevonden,
De eer des Keizers zou door my nooit zyn geschonden.
Vaar wel, gy ziet voor 't laaft my in dees droeven staat;
Vorstin, 'k veracht uw min, doch ik draag u geen haat.

VEERTIENDE TOONEEL.

A R T E M I N I A, M E N A R O T, *Gevolg.*

A R T E M I N I A.

O Held, 't is onrecht dat men u dees smaat doet lyen,
Ik heb de fout begaan, ik zal u ook bevryen.
Gy draagt my noch geen haat! „ Ik zal u ook, tot loon,
„ Doen stellen op uw hoofd de Keizerlyke Kroon.
„ Araxes moet van kant, al zou ik zelf zyn leven
„ Beroven, en myn bloed daar voor ten offer geven.
„ Zo groot myn min was, is myn haat in tegendeel:
„ Gehate min zal hy beschreien. Ja, de keel
„ Is als een open graf, de lippen zyn bestreken
„ Met adderen fenyn, vol doodelyke steeken.
Gy, Menarot, vertrekt, en laat my hier alleen.

M E N A R O T.

Mevrouw, gy moogt van hier niet eenen voet vertreên,
't En zy met my, de Vorst heeft my dit zelfs geboden.

A R T E M I N I A.

Volbreng uw last, wel aan. Ontzaggelyke Goden,
Gy kend myn hart, en wat ik voorneem, laat myn haat
Op hem vermeerren, en myn hart noch meer in 't kwaad.

Einde van het tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF,

EERSTE TOONEEL.

CLORIMENE, AMURATH.

AMURATH.

Helaas! myn Clorimeen', waar zal ik my nu wenden?
 'k Moet u verlaten, en in druk myn leven enden.
 Den yd'len mensch, die zich in staat en eer verheugd,
 Koopt ydel aanzien voor 't verkopen van zyn deugd.
 En deeze glorie moet hy, met gevaar van 't leven,
 Zo droef verlaten, en neêr storten hoog verheven.
 Ach! door de onkuifche min zo mis ik staat en eer;
 Ik ben misleid, en kryg myn glorie nimmer weêr.

CLORIMENE.

'k Heb liever, zonder lof, te doen roemwaarde daden,
 Dan kwaad te doen, als my de menschen daar toe raden.

AMURATH.

Vergeeft het my, Mevrouw, zo ik uw min genoot
 Onwaardig, 'k zal myn schuld betalen met de dood.
 De Vorst die heeft belast, ik moet dit Hof verlaten,
 En gaan in ballingschap; dit is een eeuwig haten.
 O Keizerin, ik ben door uwe list misleid,
 En ben door uw bedrog bedrogen. Fy! ô spyt!
 'k Vervloek dat uur doen ik met u myn lust eerst
 pleegde.
 „ Maar, ach! haar schoonheid wel een marmer beeld
 beweegde.
 Vaar wel, myn Clorimeen, ik zal met groot geduld
 Araxes wil voldoen: helaas! vergeef myn schuld.
 Of moet myn bloed by u die zwarte vlek afwilschen?
 'k Wil om uw gunst en min, het leven willig misschen.
 Hoe lydzzaam gaat het mak en gansch onnozel lam

Ter

Ter flachtbank heen, hoe ftíl, verduldig, ftom en tam;
 Schier zonder tegenweer, met weinig tegenftreven;
 En hoe vrymoedig laat het arme dier zyn leven.
 Zo willig zal ik meê uitftorten gaan myn bloed,
 Tot bet'ring van myn fchand, geruft en wel gemoed:
 En zegt den Vorft, wyl ik dus in verdriet ga zwerven,
 Dat ik, in zynen dienst, gemoedigt zal gaan fterven;
 Ik zal nooit tegen hem een oorlog onderftaan,
 Maar met uw min vernoegt, beroemd ten grave gaan.
 Ach! dit's myn laafte zucht, gy weet de drift der mannen;
 Ik ga, blyf my getrouw, al leef ik als gebannen.

C L O R I M E N E.

Blyf, Amurath, ik zal, al waard gy my niet trouw,
 Uw fchuld vergeven, want ik zie uw groot berouw.
 De Keizer toond my gunft, ik zal door lieflyk fineeken
 Uw onfchuld toonen, om zyn felle haat te breeken:
 Zo diep staat gy noch in het hart van Clorimeen.
 Maar of de Keizer my door fineeken en gebeên
 Zocht te verwinnen?

A M U R A T H.

Ach! ik ken uw trouwe daden.

C L O R I M E N E.

Maar wie zou durven zo een Vorft zyn gunft verfmaden?

A M U R A T H.

Neen, gaat; beweegt hem dathy my vergeeft dees hoon.

C L O R I M E N E.

Maar hy heeft my alleen in zyn vertrek ontboên.

A M U R A T H.

Gy zyt ftandvastig, des hoef ik geen kwaad te vreezen.

C L O R I M E N E.

Maar of ik mede wierd gelyk gy plagt te weezen?

Ik ben geen hout, noch fteen, weet dat ik ben een Vrouw.

A M U R A T H.

Ja, als Lucretia in deugden, en getrouw.

CLORIMENE.

Hy mocht, als een Tarquin, my door geweld verkrachten.

AMURATH,

Van uw doorluchten aart heb ik geen schand te wachten.

CLORIMENE.

Of hy my gaf een kus?

AMURATH.

Een kus doet niemand leed.

CLORIMENE.

Gy weet wel dat de min van't een tot't ander treed.
Wat zal ik doen?

AMURATH.

Gaat heen: ach! was ik nooit gebooren.
Om myne vryheid, Goôn! gaat al myn eer verlooren,

CLORIMENE.

Zo zal ik blyven?

AMURATH.

Neen, myn lief, wilt heenen gaan.

CLORIMENE.

Zal ik dan zyn verzoek en minnedrift toestaan?
'k Ga dan; vaar wel.

AMURATH.

Helaas! ik moet door dwang verkiezen,
En moet hier vrouw en eer, of al myn staat verliezen.

CLORIMENE.

Wat zegt gy, Amurath? baard u myn gang verdriet?

AMURATH.

Neen, gaat myn waarde vrouw, maar op de deugd
steeds ziet.

„ Ach! was ik nooit misleid door list der Keizerinne,

„ De Vorst die zou my noch gelyk voorheen beminnen.

Zo gy op deugd ziet, zal de deugd u in uw trouw

Noch meer versterken met een ware deugd, Mevrouw.

Gaat, gaat dan heen, myn ziel, en ziet my te bevryen

Vandeze ballingschap, die my de min doet lyen.

TREURSPEL.

37

C L O R I M E N E.

Ik zal, op't spoedigste dan na den Keizer gaan,
En zo veel als ik kan zyn driften wederstaan.

TWEEDE TOONEEL.

A M U R A T H, *alleen.*

ZY zal, zoo veel zy kan! waar zwieren myn gedachten?

O Clorimene, 'k heb nu niet als schand te wachten.
Myn eer die daald ten grond. Zy zal zo veel zy kan!
O Goon! zo dit geschied, wel aan, kom, straf my dan
Met uw vergramde vuist, en wilt met my verdelgen
De boom van al myn ramp, met zyn vervloekte telgen.

DERDE TOONEEL.

A R T E M I N I A, C O R I B A Z E.

C O R I B A Z E.

HOud op, wandt uwe elend die raakt my aan het hert:
Myn ziel, om uwent wil, met een errinn'ring werd
Gepynigt. Wreede daad!

A R T E M I N I A.

Ei, laat u dan beweegen,

En zegt myn ramp.

C O R I B A Z E.

Helaas! myn wil die fryd daar tegen.

A R T E M I N I A.

Hoe, Coribaas! wat 's dit? zyt gy van prinselyk bloed,
Dat gy, door dit geheim, my zo veel lyden doet?
Wat reden komt u tot dees' vyandschap verrukken,
Om uw Vorstin, ontaard, ellendig te onderdrukken?

C O R I B A Z E.

Ik ben uw vriend, Mevrouw.

ARTEMINIA.

Weest my dan toegedaan

Gelyk een vriend, zo kan ik wederom dan, aan
Myn vriend zyn trouwigheid, myn hulp en bystand
toon.

Het is den besten vriend, die by zyn vriend wil woonen
In tyd van nood; en wat voor vriendschap hy ons doet,
Bevind men best, wanneer men is in tegenspoed.

CORIBAZE.

Myn hulp, en vriendschap, zal u in dees nood ook
blyken:

Maar ach! myn last! . . .

ARTEMINIA.

Hoe! wil die my verongelyken?

Wat hebt gy met my voor?

CORIBAZE.

Kan ik 't u zeggen, ach!

Die u veel meer bemin, als 't lichten van den dag?

O wreeden Keizer?

ARTEMINIA.

Goôn! wat heeft hy u geboden?

CORIBAZE.

Dat ik, met deeze hand, zyn Keizerin moet dooden.

ARTEMINIA.

Prins Coribaze, zeg, waar in heb ik misdaan?

CORIBAZE.

Hy is gehoond, zo 't schynd, Vorstin, en sprak my aan,
Of ik een grooten dienst wilde aan myn Vorst betoonen,
En zwoer my, by zyn kroon, dees dienst zeer hoog te
loon.

Dies ik hem, na myn plicht, beloofden aan zyn voet
Te dienen, schoon het was ten koste van myn bloed.
Maar, ach! hoe weinig kon ik denken dat dien wreeden
Aan zulk een Hemelsbeeld, zyn wraaklust wou be-
steeden.

A R T E M I N I A.

Ach! Coribaze, was de zaak u recht bewust,
 Gy trachten 't leven van den Vorst te zien gebluscht.
 En of gy, uit zyn stam uwe oorsprong hebt genoomen,
 Zyn bloed zoude echter! door uw hand, op de aarde
 stroomen.

Het oomschap zou zyn dood niet hoeden kunnen; maar,
 Waarom onnodig dit verhaald? geduld: bedaar.
 Kom, wilt onweetende myn leven vry verkorten.

C O R I B A Z E.

Wat reden heeft hy om zo waarden bloed te storten?

A R T E M I N I A.

Om dat ik u bemin, dat baard my deze straf;
 'k Schreef u een brief, die het geval juist aan hem gaf,
 Waar in ik u myn min volkomen kwam verklaren,
 Hoe al myn tegenstand maar veinzeryen waren:
 Deschaamte bint myn tong, gy zoud de voogtheer zyn
 Van Arteminia. Dit, dit's geen valsche schyn,
 Want daarom wil de Vorst zyn leet zo vinnig wreeken,
 Om met de hand die ik bemin my te doorsteeken.

C O R I B A Z E.

Is 't mooglyk, groote Goën! wat zegt gy ons? Mevrouw,
 Ben ik die gy bemind, en die u dooden zou?
 Fy my! ondankbare; zou ik door wreede zinnen
 Het licht verdooven, 't geen ik ben verplicht te minnen?
 'k Verlaat myn opzet, en dien hoog gestaafden eed,
 Dien ik Araxes zwoer; myn voorneem is my leet,
 Nu dat gy eindelyk laat een straal van meêlei dalen
 In myn verliefde borst; hoe kan ik dit betalen?
 Niet, als dat ik den Vorst myn leven off'ren ga,
 En myn gestorte bloed u diene tot gená.
 En dat. . . .

A R T E M I N I A.

Hoe, Coribaas, zoude ik dien hoon gedogen,
 Dat hy myn min tot u zag schitt'ren uit myn oogen?
 De Vorst moet sterven, en gy zult hier Keizer zyn?

C 4

Zo

Zo kan ik eens voldoen met u myn minnepyn.
 U, die 'k allenig ken voor hoeder van myn leven.
 Aan wien 'k myn hart, bedekt, ten offer heb gegeven.
 Die ik bemind heb in het heimelyk, zonder dat
 Hy heeft geweeten welk een min dat hy bezat.
 „ Ik meen myn Amurath. Wilt op uw hoede weezen.
 Als gy my recht bemind, moet gy den Vorst niet vreezen.
 Zo gy uw liefde wilt bekroond zien, en uw staat,
 Dan zal het nodig zyn dat gy den Vorst verlaat.

CORIBAZE.

Wat zoude ik niet bestaan, ter liefde van myn schoone?

ARTEMINIA.

Breng my Araxes hoofd, ik zal uw hââren kroonen.

CORIBAZE.

Indien dat myn Godin myn liefde kroonen zal,
 Ik zweer dat ik den Vorst eer morgen breng ten val,
 Nu dat myn zielsvorstin haar min my meê zal deelen.
 Maar kan 't wel moog'lyk zyn? zal ik uw leden streelen!

ARTEMINIA.

Zo twyffeld Coribaas aan myn getrouwe min?
 Kom, kom, verklaard my dan voor uwe vyandin;
 En laat my, tot een loon van u te lieven, sterven.
 Van uwe hand zal ik met vreugd de dood verwerven,
 En denken dat het is de hand, die waarde hand;
 Aan wie 'k myn leven en myn liefde hield verpand.
 Wat, aarzeld gy-noch nu 'k myn hart u aan kom bieden?
 Wat hartstocht moet niet voor des liefdens hartstocht
 vlieden?

CORIBAZE.

Ik heb geen reên meer om te twyfflen, want het woord
 Van trouw, en liefde, heeft myn hart en ziel bekoord.

ARTEMINIA.

't Geen ik u heb beloofd, wil ik met eeden zweeren.

CORIBAZE.

Mevrouw, ik blyf uw slaaf. Hoe kan de min verkeeren.
 Nu wys'lyk maar bezorgt myn voorgenomen zaak.

AR-

A R T E M I N I A.

Uw moed zal aan den Vorst voldoen myn bitze wraak,
Hy moet door Coribaas, en gy door myn weêr, sterven,
,, Dan zal myn Amurath de kroon en 't ryk verwerven.

C O R I B A Z E.

Hoe zegt, Mevrouw?

A R T E M I N I A.

Myn lief, dat gy my door de trouw
Moet vryden van de dood, en maken tot uw vrouw.
Zag Arteminia dat vrolyk uur verschynen,
Waar in het leven van Araxes mocht verdwynen,
En 'k u omhelzen voor God Hymens minautaar,
Zo vreesden ik op 't rond des waerelds geen gevaar.

C O R I B A Z E.

Daar is de Vorst; Mevrouw, wilt voor myn fabel vlieden:
Veins om uw leven doch.

A R T E M I N I A.

Ach! wat zal my geschieden.

V I E R D E T O O N E E L.

ARAXES, CORIBAZE, MENAROT, *Gevolgt.*

Hoe! is zy 't noch ontvlucht?

C O R I B A Z E.

Vorst, ik zal op myn tyd. ...

A R A X E S.

Vervolgt, en dood haar voort.

C O R I B A Z E.

Vertrouwt het aan myn vlyt.

ARTEMINIA.

VYFDE TOONEEL.

ARAXES, MENAROT, *Gevolg.*

ARAXES. (dalen:

'k **D**acht hy die snoode al in den afgrond had doen
Maar myn gebod zal haar in 't kort wel achterha-
len.

Gy, Menarot, op uwe trouw ik my verlaat.
Maar draag wel zorge doch in dees verwarden staat.
Gy weet myn oogwit, en wat ik heb voorgenoomen,
Maar laat hier niemant niet ontrent ter plaatze komen,
Dan Amurath alleen, al ziende zonder zien.
Hebt gy myn wil verstaan?

MENAROT.

Ja, Vorst, het zal geschiên.

ARAXES.

Ik zie daar Clorimeen, wel aan gaat voort ter zyden,
En houd ons wel in 't oog, of ons ook eenig lyden
Ten hals viel; draag wel zorg.

MENAROT.

Wy blyven u getrouw.

ZESDE TOONEEL.

ARAXES, CLORIMENE.

ARAXES.

HOe lang heb ik verlangt naar uw gezicht, Mevrouw.
Zal na een droeven nacht, den daag'raad zich ver-
toonen?

Komt gy my troosten in myn lyden? zeg, ô schoone!

CLORIMENE.

Wat wil zyn Majesteit van een, die door 't verdriet
Geen troost, geen vreugde voor haar eigen zelve ziet.

ARAXES

A R A X E S.

Al uw verdriet verdwynd, zo dra gy op de trappen
Van Cezars rykstroon, met uw min, my toe komt slap-
pen.

C L O R I M E N E.

Als men in 't opgaan van een schoone morgenstond,
Den leeuwervanger ziet zyn netten slaan in 't rond,
En hem ziet draaien na de kunst, en 't net beweegen,
En ziet, hoe door de glans der zonne neêrgezegen
Op 't draaiend werktuig, niet alleen het zoete beest,
't Luchthartige gediert, verstrikt, heel bly van geest,
Zich zelfs verwarren, van verwond'ring opgenoomen,
En ziet geen uitkomst om de strikken te ontkomen
Zo dunkt my dat de min voor my ook netten spreid,
En my verstrikken wil door uwe almogentheid.
Ja, zoekt my door den glans der Koninklyke hoven,
In 't alderbeste van myn leven te verdoven.
My is geraden om uw reên te ontvliên, zy zyn
Verzeld met netten, en de netten vol fenyn.

A R A X E S.

Kan ik u meerder, als doen op den rykstroon klimmen.

C L O R I M E N E.

Die glans schynd slechten in het oog zeer schoon te glim-
men.

Maar ach! helaas!

A R A X E S.

Mevrouw, wat is'er dat u smart;

C L O R I M E N E.

Wat wil de Vorst van my?

A R A X E S.

'k Wil niet, als dat uw hart,
Uit medelyden my wil plaatzen in uw zinnen.

ZEVENDE TOONEEL.

ARAXES, CLORIMENE, AMURATH,
MENAROT.

AMURATH.

O Hemel! 'k zie de Vorst daar by myn gemalinne!
Hier naakt myn schande, ach! myneer die werd
onteerd!

ARAXES.

Myn waarde, spreekt gy niet? word gy nooit overheerd?
'k Zal u de goude kroon, als Keizerin, doen dragen.
En kan u myne kroon, of ryksstaf, niet behagen,
Die ik u offer?

CLORIMENE.

Vorst, ik ben op 't hoogst verblyd,
Dat gy uw dienares zo zeer genegen zyt.

AMURATH.

Helaas! ik zie myn hoop nu t' eenemaal verdweenen:
Myn oneer roept my hier.

ARAXES.

Minzame Clorimene,
Dat ik uw handen kus.

CLORIMENE.

Al dat den Vorst behaagt,
Moet die behagen, die voor u het alles waagd.

AMURATH.

Ik moet hier zelve van myn oneer zyn getuigen.
Vergund myn dood, o Goën!

ARAXES.

Gy ziet uw Keizer buigen
Voor 't Altaar van uw schoonte, uitmuntende Godin!

CLORIMENE.

Myn Vorst, behoudens d'eer, draag ik u wedermin.
Uw

Uw zoete reden doen my meê in liefde blaken?

A R A X E S.

Ach! uw bemind gezicht.

A M U R A T H.

Kan hy zo ver geraken! . . .

C L O R I M E N E.

Myn Heer, ik bid, ei staakt. . . .

A M U R A T H.

Dan is 't met my gedaan.

A R A X E S.

Dees schoone mond, die my. . .

A M U R A T H.

Wat heb ik toegestaan!

A R A X E S.

Door uw verliefde reên noch meer in min doet branden.

C L O R I M E N E.

Aanziet myn staat.

A M U R A T H.

Ik beef.

A R A X E S.

Laat my uw schoone handen

Omhelzen, voor de gunst die my van u geschied.

C L O R I M E N E.

Ik ben verschuldigt, Vorst, te doen 't geen gy gebied:

Dies zal ik trachten u in alles te bekooren.

En hierom zal ik steeds

A M U R A T H.

Helaas! wat moet ik hooren?

Goôn! mocht ik deze schand ontkomen door de pijn

Van duizend dooden, ach! het zou geen sterven zyn.

'k Zou dan niet beiden

A R A X E S.

Ach! wie kan den glans verdragen

Van zulke oogen, die den dageraad doen dagen,

En worden niet verblind? het minnelyk gebloos,

Op zulk een lelyveld, van d'aangename roos,

En

En 't purper van dees mond, kan hart en ziel ontsleken.

CLORIMENE.

Gy vleid my veel te veel door uw verliefde treeken,
Myn Keizer.

ARAXES.

Myn Godin, ik stel u op myn troon.

AMURATH.

Waar ben ik toegebracht!

ARAXES.

Wie kan dat wonder schoon

Aanschouwen, van natuur zo mild aan u geschonken
Die niet terstond zyn hart in liefde voeld ontvonken?
In eene onblusbre min. O mond, daar ambrozyne
Van 's hemels nektar vloeit.

AMURATH.

Ik sterf, helaas! van pyn

En droefheid. Hemel!

ARAXES.

Goôn! die zo komt aan te schouwen,
't Beeld eens Pigmalions, wie kan zich dan weêrhouden
Van Venus minnegloed? Ô glans vol schoonheid, kan
Een sterfelyk mensch de gloed en held're stralen van
Uw oogen zien, Godin, en niet in liefde blaken.

CLORIMENE.

'k Gun u myn liefde.

ARAXES.

Die ik wensch.

AMURATH.

Die ik moet wraken.

ARAXES.

Die my doet leven.

AMURATH.

Ach! die my doen sterven zal.

ARAXES.

O lang gewenscht geluk.

A M U R A T H.

Nu naakt myn wisse val.

A R A X E S.

Gun my eens, op myn kus, een weêrkus mag het weezen.

A M U R A T H.

Ha, Keizer, hooger niet..

A R A X E S.

Een kus kan my geneezen.

C L O R I M E N E.

Myn Vorst, of gy een kus van Clorimeen genoot,
't is uyt die meening niet dat gy uw Vrouw verstoot.
Wyl 't noch geheim is, laat uw groote haat doch smooren.

A R A X E S.

'k Wil van geen and're reên als van uw liefde hooren.

C L O R I M E N E.

Uw wil is my een wet, uw wet aan my genoeg.

A R A X E S.

Voldoet myn wil.

C L O R I M E N E.

Uw wil, daar ider zich na voegt.

A R A X E S.

Myn ziel leeft door uw ziel.

A M U R A T H.

Had ik u dat bevoolen?

A R A X E S.

Myn lief, reik my uw hand, gaat met my, doch verhoolen.

C L O R I M E N E.

'k Verplicht my wel, ô Vorst, aan uw genegenheid,
Indien myn eer, helaas! by u geen schipbreuk leid.

A R A X E S.

Wy zullen verder van ons min en liefde spreken.

ACHTSTE TOONEEL.

AMURATH, *alleen.*

BArst aarde, nu my klaar haar ontrouw is gebleeken,
 Verslind my, want ik kan dees hoon niet wederstaan.
 Komt Atrops met uw schicht, het is met ons gedaan,
 En wilt door uwe kracht het leven doch verkorten.
 Maar 't schynd gy aarzeld om myn eerloos bloed te storten.
 Komt gy dan trouwe zwaard, dat my nooit liet in nood,
 Verdelgt uw Heer, en helpt hem aan een haaste dood.
 Ach! Arteminia, vaar wel, 'k moet om u lyden
 Wel aan myn arm, wel aan, wilt my van schand bevryden.

NEGENDE TOONEEL.

ARTEMINIA, AMURATH.

ARTEMINIA.

HOud op, wat wilt gy doen; ons lyden raakt ten end:
 Des Keizers dood genaakt: myn list heeft aange-
 wend

Om door een Hoveling zyn leven te verkorten,
 Dan zal ik weêr het bloed van zynen moorder storten:
 Zo zullen wy ons zien gewroken van dees smaad,
 En doen betalen den verrader met verraad.
 Dus zult gy op den troon des Keizers zyn verheven,
 Gebieden uw slavin.

AMURATH.

Helaas! gy geeft het leven
 Weêr aan myn droeve ziel, terwijl gy met uw min
 My als Godin beltraald.

ARTEMINIA.

Neen Heer, 'k ben uw slavin.

TIEN.

TIENDE TOONEEL.

ARTEMINIA, AMURATH, CORIBAZE.

CORIBAZE.

DE staatzucht, en de min, bestuuren myn gedachten;
'k Zal, Arteminia, nu haast uw vyand slachten,
Of... Ach! wat zal dit zyn? 'k zie Amurath by haar;
Ik sta verfteld.

ARTEMINIA.

Myn lief, daar is gansch geen gevaar.

AMURATH.

Araxes?

ARTEMINIA.

Ja, de Vorst, gy zult zyn kroon noch dragen,
En haar verdelgen die u zoeken te belagen.

AMURATH.

Wie zal den moorder zyn?

ARTEMINIA.

't Is Coribaas, myn Heer,
Die my uit wellust, lang vervolgt heeft aan myn eer.
Nu heb ik deezen Prins geveinsde min geboden,
Op die belofte dat hy zal den Keizer dooden,
Dan moet hy meê van kant.

CORIBAZE.

Is 't waarheid, 't geen ik hoor.

ARTEMINIA.

Ziet hier, een vrouw die stelt u mannendaden voor.
Als Coribaze nu zyn oom heeft neêrgeflagen.
Zult gy, als 't hoofd van 't Ryk, hemaan het Ryk be-
klagen

Of doen hem door uw arm neêrstorten: ja! hy moet
Verdelgt zyn, wandt hy is Araxes naaste bloed.
Ook zou hy poogen van myn min te zegepralen,
Maar 'k zal hem voor zyn loon naar Acheron doendalen.

D

AMU-

AMURATH.

Helaas! Mevrouw, ik schrik voor zulk een wreede daad.

CORIBAZE.

„ Vervloekte Krokodil, ik merk uw loos verraad.

„ Ik zal uw snood verraad ook met verraad betalen.

AMURATH.

Myn geest voorzeid my ramp.

ARTEMINIA.

Wilt gy niet zegepralen?

Scheep moed, myn Amurath, hy die den Vorst beroofd
Van't leven, moet gy weêr opoff'ren doen zyn hoofd.
Myn wraak is aangehitst.

CORIBAZE.

'k Zal u die daad beletten.

*Coribaze loopt toe, en griest Arteminia.*ARTEMINIA, *al stervende.*

Ei my! ik ben verraân.

CORIBAZE.

Ik volg Araxes wetten.

AMURATH.

Gy zult haar volgen.

CORIBAZE.

Ach! helaas! ik ben gewond.

AMURATH.

Ziet, moorder, hoe verbleekt haar aangenamen mond.

CORIBAZE.

Help, Goden!

AMURATH.

Neen, gy zult den dood geenzints ontvluchten.

CORIBAZE.

Araxes... ach! ik sterf!

E L F D E T O O N E E L.

A R A X E S , C L O R I M E N E , A M U R A T H ,
F U L V I A , M E N A R O T , A T I S , *Gevolg.*
de lyken van Arteminia, en Coribaze.

A R A X E S.

W I e hoord men dus verzuchten?
A M U R A T H.

't Is Coribaas, dien schelm; dien ik den doodsteek gaf,
Om dat hy de Vorstin deê dalen na het graf;
Het geen waar uwen last: myn leven doet u vreezen,
Dewyl ik maar alleen u hinderlyk kan weezen.
Den ban, die gy my gaaft, zal ik voldoen; ik ga,
En laat, voor 't laaft, in 't Ryk dees droeve zuchten na.
Ach! Arteminia, rampzaligste aller vrouwen,
Dit zal het laaft zyn dat ik zal uw beeld aanschouwen.
't Is waar, ô Vorst, dat ik haar onbekend genoot;
Zy heeft haar schuld voldaan door haar te droeve dood.
Wel aan, ik zal gerust my balling 's lands vervoegen:
Uw vrouw heeft my vernoegt, wilt u met haar vernoe-
gen.

A R A X E S.

Ga, Atis, volg hem na, op hem wel de oogen houd,
Op dat zyn onluk geen meer droeve rampen brouwd.

TWAALFDE TOONEEL.

ARAXES, CLORIMÈNE, FULVIA, MENAROT, *Gevolg, de lyken van Arteminia, en Coribaze.*

ARAXES.

WAar ik my keer, 'k zie niet als droeve ongelukken,
Die my van alle kant hier dreigen te verdrukken.
Ik, die gelyk August myn vyanden verwon,
Waarik het stryden met myn wapenen begon;
En die verwinnen kon op Kroonen noch meer Kroonen,
Ziet gy, van allen kant, dus bits en smaad'lyk hoonen.
En gy, ô Ega! die, in 't bloeienste uwer jeugd,
Versmoord legt door uw geile en dartele ongeneugt,
Gy hebt uw loon wel volgens mynen last, maar 't denken
Aan uw vervloekte hoon, komt schier myn zinnen
krenken.

CLORIMÈNE.

Staakt uwe droefheid, want haar dood die heeft voldaan
Voor haar misdryf, laat doch uw toorn niet hooger gaan:
En wyt den romp niet dat de geest wel heeft misdreven.
Betoond uw gramschap, en wilt u tot rust begeben.

MENAROT.

De raad van Clorimeen, dat die uw pijn verzacht.

ARAXES.

Hoe kan het weezen dat myn geest na ruste tracht?
Het bloed, het snoode bloed, dat my zo wreed dorst
hoonen,
Schoon het geplengt is, kan het wel dees fout verschoonen?

Neen, ik moest Amurath niet in den ban doen gaan;
'k Moest hem, op 't wraaktooneel, 't hoofd doen ter
neder slaan.

Zyn

Zyn droefheid komt my, in myn fchande, noch braveeren;

Myn onrust die barft uit, wat komt gy rust begeeren!
Kan ik wel leven in dees duldelloozen nood?

C L O R I M E N E.

Maar, wat jaagt Atis?

DE RTIENDE TOONEEL.

ARAXES, CLORIMENE, FULVIA, MENAROT, ATIS, *Gevolg, de lyken van Arteminia, en Coribaze.*

A T I S.

A Ch! Prins Amurath is dood.

A R A X E S.

Hy leeft niet meer! kwam hy zich zelven dan verkorten?

A T I S.

Als ik hem volgde, zag ik hem ter neder storten,

Recht voor het Altaar, hem ter eere opgericht.

Corimbus tuigd, dat hy heeft voor zyn val gezegt,

Uw glans is opgerecht voor myne heldendaden,

O Altaar! maar de min heeft my ontrouw verraden:

Ik ga in ballingschap, en Zo als hy dit sprak,

Schynd dat een droeve spyt zyn borst in stukken brak,

En 't hart deê barsten, want men zag in 't minst geen leven,

Eer dat ik by hem kwam had hy den geest gegeven.

A R A X E S.

O Goôn! wat droever dag.

C L O R I M E N E.

Helaas! hy is dan dood!

Komt aarde, spalkt u op, en rukt my in uw schoot,

Dat ik verlaten mag dit myn ellendig leven,

Nu dat myn Amurath zyn geesten hem begeben.

Rampzalige, helaas! wat mocht gy gaan bestaan?
 De min des Keizerins heeft u te loos verraan,
 Waar doorgy, zonder troost, bedroeft laat Clorimene.

A R A X E S.

Mevrouw, zyt doch getroost, wy mogen nu vereenen.
 De kuisheid, en de trouw, aan uw gemaal betoond,
 Zal worden met myn trouw en Keizers glans beloond.
 Wandt zo doorluchten vrouw moet Kroon en Scepter
 dragen,

Om haar getrouwigheid; die my zo kan behagen
 Dat ik myn Kroon en Staf leg voor uw voeten neêr:
 Aanvaard die, met myn hart.

C L O R I M E N E.

Ik bid, laat af, myn Heer.

Ei, spreek niet van de min.

A R A X E S.

Wilt deze plaats verlaten,

Die u te zeer ontsteld.

C L O R I M E N E.

Ik moet myn zelven haten;

Ach! tranen, zyt myn troost: ô schrikkelyke moord!
 Wie heeft ter waereld van meer gruwelen gehoord?
 Ik heb een schrik om hier noch langer meer te leven.
 Vaar wel, ô Vorst! vaar wel, ik ga dit Hof begeben,
 Daar alles my verveeld.

A R A X E S.

Terwyl ik u bemin,

En u uitroepen zal voor myne Keizerin,
 Zal u myn gansche Ryk ontzag en eerbied dragen.
 Maar gaat in myn vertrek, verzacht uw smart met klagen,
 'k Zal daar op 't spoedigste, myn Engel, by u zyn.

F U L V I A.

Het schryven zal de smart verlichten van haar pyn.

VEERTIENDE TOONEEL.

ARAXES, MENAROT, ATIS, *Gevolg.
de lyken van Arteminia, en Coribaze.*

A R A X E S.

Schoon of de Keizerin my op het hoogst ging hoonen,
Zo zal ik niettemin haar Vorst'lyke eer betoonen,
Op dat haar lichchaam met veel heerlykheid en pracht,
Gelyk haar staat vereischt, ten grave zy gebracht,
De doode Prinsen zal men meê ten grave voeren.
Hoe kan het ongeval een Keizerryk beroeren!
Prins Amurath daald van de zegekoets in 't graft,
De onkuische en dart'le min haar eigen zelveu straft.

Einde van het derde en laatste Bedryf.

ASTEN LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

